

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. XII. Directio & ſpecialis cura Confessariorum erga ſibi commiſſos, ad
eorum vitia radicitùs extirpanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

CAPVT XII.

DIRECTIO. ET SPECIALIS CVRA CONFESSARIORUM erga sibi commissos, ad eorum vitia radicitus extirpanda.

VAE CVNQVE HACTENVS DE CONFESSARIIS DIXIMVS, præcisè eos obligant cum quocunqve agant Pœnitente, etiam cum vagis; qui modò vni, modò alteri confitentur. Vtteriùs autem progredi debet ipsorum cura & sollicitudo erga eos, qui ipsorum sunt oues; aut quorum animarum curam, ac directionem specialem susceperunt animarum eorum: imitantes scilicet sollicitum illum Samaritanum, cuius toties fecimus mentionem, qui non contentus, quod miseri illius a vulnera alligasset, oleumque & vinum infudisset (quod erat præcisè necessarium, ne exspiraret) sed etiam eduxit eum ex periculoso illo itinere, in quo inciderat in latrones, eumque imponens in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. inde autem recessurus, alium sibi substituit, qui eiusdem curam gereret. Ex quo Confessarius, qui suo muneri cupit plenè & eminenter satisfacere, intelliget: sibi non satis esse debere eam curam, quam in ipso Sacramento adhibet, quod absolutione finitur; sed etiam educere debere Pœnitentem ex omnibus periculis, & occasionibus, in quibus versatur: ita vt non solum consilio ac directione; sed re ipsa eum iuuet, quantum poterit: donec deducat, colloquetque in eo vitæ statu & occupatione, in qua sit ille tutior, & specialem etiam tunc curam adhibeat in omnibus quæ ad eius salutem & spiritualem profectum pertinent. Quod si necessarium ei sit, ab eo aliquando discedere: non debet eum omninò deserere, sed de aliquo alio prospicere, qui eius curam gerat, sicut ipse faciebat. Ita vt hæc eius cura quodammodo sit perpetua, saltem in successoribus, qui ex ipsius directione eam continent. Cogiter itaq; Confessarius, dici sibi à Deo idem, quod Ieremiæ fuit dictum: *b ecce confitui te hodie loco meo vt euellas, & destruas, & disperdas, & disipes, & adifies, & plantes.* Confessarij enim munus vtramque iustitiæ partem complectitur: docere scilicet *declinare à malo & facere bonũ.* debet enim operam dare, vt Pœnitens declinet ab omni malo, euellendo à radice omnia eius peccata: eorumque detrimenta & pericula: & simul eundem extimulare ad omne bonum: vt in eo perfectionis turris exstruatur, & omnium virtutum plantæ serantur. Quod opus etsi præcipue sit Dei, iuxta illud Apostoli ad fideles corinthios: *d Dei agricultura estis, Dei ad-*

a Luc. 10.
34.b Ierem. 1.
10.

c Psal. 36.

d 1 Cor. 3. 9

ficatio estis: Confessarij tamen sunt precipui ministri, quorum operam
 gis particulariter Deus in hac re vitur. Quemadmodum autem qui de-
 ficare turrim cogitat, primum terram fodit ad iacienda fundamenta; tra-
 haturque quidquid facile cedit usque ad viam petram; & qui plantare
 aliquid vult etiam fodit, terramque ab omnibus sordibus & roxis re-
 purgat: ita Confessarius primam suam curam in eo ponere debet, ut a pe-
 nitente auferat omne genus peccatorum, & eorum radices: id enim signi-
 ficant quatuor illa verba, quibus Deus ad Ierem. & ad ipsum vultus eius
 euellas, & destruas, & disperdas, & dissipas. Debet enim destruere peccata
 omnia mortalia, & venialia graua, nullo in eius anima relicto; & euellere
 omnes eorum occasiones siue sint societates, siue libri profani, officia pe-
 riculosa, & quidquid exterius est sementis temptationum; disperdere debet
 omnes vitiorum habitus & mores vitiosos, quos in veteri sua vita acqui-
 siuit; & efficere, ut eos exuat, eisque omnino se spoliat; ac denique dis-
 sipare debet inordinatas passiones & propensiones malas, quas ex natura
 sua habet, quae sunt primae culparum radices. Quae quatuor, cum bene
 praestiterit, expleuerit quidquid ad primam muneris sui partem spectat
 in qua maior eius difficultas consistit. Pugnandum enim est ei contra qua-
 tuor terribiles hostes cordique hominis valde infixos: ad quos vincen-
 dos magna fortitudine & viribus opus habet. **Q**UAMVIS tamen illi
 valde radicati & inueterati, nunquam Confessarius abijcere animum debet
 aut fiduciam in Deum deponere: si enim medicus desperat, quid miles
 faciet aegrotus; si dux ipse huius pugnae fugit: quid miles faciet, si ex-
 ploratores terrore promissionis tremunt, nec audet eam aggredi: quid plebs
 faciet an non territa deseret? Induat igitur Confessarius animum duorum
 exploratorum e *Caleb & Iosue*, & nullo euentu diffidat, aut timiditate
 ostendat suo paenitenti; sed eum potius animet, concepta in Deum fide
 cia, qua etiam se ipsum exacte muniat: hoc enim opus non ipsius, sed Dei
 est; qui cum sit omnipotens, valet per Confessarium, etiamsi vile sit in-
 strumentum, destruere, euellere, ac dissipare vitia omnia, etiam inue-
 terata valdeque radicata, adhibentibus tamen suam diligentiam, tam
 medico quam agrote. Morbi enim animae in hac vita non sunt incurabi-
 les: & ut Sanctus Basilius ait; in rerum natura nihil est, quod non diligen-
 tia corrigatur; neque vitium est vllum adeo graue, quod non Dei timore
 periuincatur. Quare si timor Dei ac diligentia simul coniungantur,
 nullum est vitium, quod non extirpetur, neque propensio adeo impio-
 ba, ut non commutetur in bonam. Scriptum est enim: *qui timet Deum ni-*
hil negligit hoc est, medicus & infirmus qui Deum timet, nullum pecca-
 tum parui faciunt, nec de eius remedio diffidunt; quod ut adhibeant,
 nulli labori parcunt. Quod si agri cultores (ait hic Sanctus) vitam de-

*1. Dues Spi-
 rit. Tract. 4
 c. 3*

*e Num. 14.
 9.*

*Regula 10.
 Exhortum.*

*1. Eccl. 7.
 19.*

rationem inueniunt, qua amygdali aliàs acerbæ dulcia proferant amygdala: cur via nō inuenietur ad vitiosos mores mutandos? nemo (inquit) in vitio constitutus de seipso desperare velit, haud nescius agriculturam, stirpium qualitates mutare: curam autem, ac studium in consequendis virtutib. animi omnes vincere morbos, superareq; posse. Quæ mutatio cū futura sit à dextera excelsi: diligentiarū, quas ex parte nostra adhibere oportet, prima esse debet in sollicitanda misericordia & omnipotētia diuina orationibus nostris. Illis enim facta est insignis illa promissio trāsferēdi montes, & arbores: cum Saluator noster dixit suis discipulis, & in eis omnibus animarum medicis: *g si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: transhinc illuc, & transibit? & nihil impossibile erit vobis; & h si dixeritis huic arbori moro: eradicare, & transplantare in mare: obediet vobis* Et si enim vitium sit æquē graue atque mons aliquis: adeoq; profundē radicatum atque arbor mori: euertetur & euelletur oratione, quæ funditur cum fide & fiducia. Oratio tamen fieri debet cum fide, quæ sit quasi granum sinapis, in quo paruitas coniungitur cum arbore & efficacia magna, coniungenda enim est humilitas cum accensa charitate, magnaq; in petendo instantia, nunquam dimisso i scuto sui ministerij, quod diximus esse *orationem*. Cum igitur Pœnitentes appellentur filij Confessarij: quotidie sicut alter Iob, *k offerre Deo debet sacrificia pro filiorum suorum purificatione: vt grati illi euadant.*

§ I.

PRAETER fiduciam & orationem necesse est Confessariū & medicum spirituales nō existimare satis sibi esse, scientiam illam, & peritiam, quæ ad valorem confessionis aliàs sufficeret: sed opus etiam est multò vltius ad cor pœnitentis, & infirmi conscientiam, quæ curare intendit, penetrare, radices scilicet vitiōrū eius, propēssiones, ac tērationes, & affectus prædominātes, causas & prætextus, quos habet non proficiendi; & omnia interiora & exteriora, quæ causā esse possūt spiritualis ipsius detrimēti cognoscere. Hæc autē notitiam assequi potest partim ex relatione ipsius infirmi: quæ nō debet esse de peccatis tantū, quā dat in ipsa confessiōe, vt ab eis absoluat, sed multò exactior de omnib. quæ interiorius in anima eius gerūt; aperiēdo scilicet totū consciētie suæ librū optimo quo poterit modo. Indulstius autē & bene peritus medicus vltius adhuc progreditur: & ex ijs, quæ audit & indicijs quæ percipit, maiorem educit notitiā & aliqua deprehendit, quæ ipsemet infirmus nō agnoscit. Nam vt S. Basilius ait: animi vitia non omnia manifesta omnibus, ne ipsi quidem in quo insunt, vt & in corpore. Et quemadmodum medici corporum aliqua habent indicia morborum occultorum, quos ipsimet infirmi non sentiunt, sed potius se sanos reputant, cum

tamen

Homil. 5.
Hexamerō.

2

g Matt. 17.
19.
h Luc. 17. 6.i Sapi. 18. 31
Cassian.
k Iob 1. 5.Reg. 23. bre.
1407-

ta me valde periculosè laborēt: ac propterea fidē adhibere debent medicis eorumq; iudicio suum subijcere; & quę illi ad ipsorum curationē prescribunt, acceptare: ita etiam Spirituales medici sapientes & industrij magna quædam & indicia obseruant, ex quibus deprehendunt morbos, & si met infirmis occultos: siue quoddam amor proprius (vt S. Gregorius ait) illos excœcet, ne se ipsos agnoscant: siue quoddam proprio suo iudicio, a quo decipiuntur, multum tribuant. Ex quo prouenit, vt cum infirmus sanos se reputet; & cum sint debiles, existiment se esse fortes ac robustos. Iram reputant zelum; & ignauiam mansuetudinem; & pleni oculos deperbia, existimant se procul ab illa esse. Ipse tamen medicus ab ea passione liber, hæc omnia penetrat & assequitur. quare dexterè debet indicio ipsi indicare vt se agnoscat: siquidem in cognitione sui ipsius consistit initium sui remedij, vt idē Sanctus ait. Quamobrem multam rebus ponere illi ob oculos aliquod speculum aut picturam, in qua animę suę dispositionem intueatur. Adferendo illi aliquas sententias siue ex eorum Scripturę diuinę de ipsdem vitijs. Nam in modū quo Christus Dominus noster parabolas proponebat Pharisęis, in quibus ipsorum vitia cum omnibus circumstantijs depingebat. vt apparuit in parabola de a *vineta apicolis locata*: & de b *homine diuite qui cogitabat facere horrea sua maiora*, & alijs similibus. Similiter instar speculi esse potest delineatio ac delineatio quam Sancti faciunt de aliquo vitio: si enim alicui gulę aut irę obnoxius referatur, quod S. Gregorius dicit de his vitijs, eorum filiabus, radicibus ac remedijs: statim intra seipsum dicit: ego sum talis & mecum loquitur Sanctus Gregorius, talia dicens. Et idem fecit Propheta Nathan percipiens Regi Dauidi *Parabolam diuitis qui pauperis ouem acceperat*: vt in ea ipse Dauid proprium suum lapsum in adulterium videret, & agnosceret.

AD PERFECTAM hanc de infirmo notitiam non parum referat noscere etiã, vt Sanctus Gregorius ait, ingenium eius & naturalem complexionem: an scilicet cholericus sit, an phlegmaticus; sanguineus an melancholicus; an mollis ingenij; expeditus an tardus: loquax an taciturnus vt discerni possit inter naturę & personę vitium: & inter virtutem naturalem & moralem bonis actibus acquisitam. Hoc ipsum nosse cõferret etiam ad hoc, vt medicina complexionis Penitentis accommodetur. Vnum enim & idem vitium aliter debet curari in melancholico & tristi, quã in hilari & sanguineo; & aliter in eo qui vitium habet quasi ab infantia sibi connaturale, quã in eo qui adultus iam incœpit, sed diu in eo est versatus. Et hoc voluit Saluator noster significare, cum parentem infirmi obsessi lunatici & furiosi interrogauit, c *quantum temporis esset ex quo ei id accideret*, quoddam ita agitaretur: & respondit patres: *ab infantia*. vt sic Spirituales medicos doceret quãdo alicuius infirmi curã suscipiunt, & debet

Homil. 4. in
Ezech.

a Matt. 21.
33.
b Luc. 12. 18

Homil. 6. in
aliquos Sa-
cra Script.
locos.
2. Reg. 12. 1.

Lib. 29. mo
ral. c. 14.

c Mar. 9. 20

interro

interrogare de tempore, quo morbus durauerit. Si enim ab infantia cœpit, difficilior est curatio. Nam, vt Ecclesiasticus dixit: *d languor prolixior grauat medicum: breuem languorem prœcidit medicus.* Cuius rei bonum fuit indicium, quod Apostoli non potuerint tunc obsessum illum à Dæmone liberare; & causam reddens eis Christus Dominus noster, dixit: *hoc genus Dæmoniorum, qui ad eò sunt infixi & radicati, in nullo potest exire, nisi in oratione & ieiunio,* tam ex parte medici, quàm ipsius infirmi. Ad curandos enim morbos inueteratos, necessaria sunt ieiunia, aliæque pœnitentiæ, & opera pœnalia.

§. II.

HABITA igitur notitia vitiorum omnium eorumque radicum, nõ debet medicus existimare inchoandã esse omnium simul curationem. Etsi enim Christus Dominus noster solet infirmos ab omnibus simul malis, quibus laborabant, curare, vt ipsemet dixit: *totũ hominem sanum feci in Sabbatho.* Aliquando tamen non simul, sed paulatim eos curabat: vt apparet in cœco illo, cui bis manũ imposuit super oculos: qui primum quidem aliquid cœpit videre; quando autem secundò manum apposuit, *b restitutus est ita, vt clarè videret omnia,* vt sic significaret, quod licet Confessarij in Sacramento Pœnitentiæ vno, vt ita dicam, tantũ totam animam sanam reddant, quod ad remissionem omnium peccatorum lethaliũ attinet: vitiorum tamen & pafsionum reliquias non simul curare possunt, sed sensim & paulatim, quemadmodum Moyles populo suo dixit de nationibus ipsi inimicis: *c Deus magnus & terribilis ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, & per partes: non poteris eas delere pariter.* Ac fortè propterea Deus Ieremiæ explicauit officium, quod illi iniungebat quatuor illis verbis: vt euelleret, destrueret, disperderet ac dissiparet: vt intelligeret, debere ipsũ per gradus progredi in euellendis vitijs. In ordine autè rē aggrediendi, magna opus est prudentia. Nã si ægrotus & miles debilis sit, timidus, ac tepidus: expedit curationem inchoare à vitijs faciliõibus: vt primum certamen sit contra hostes debiliores: nam victoria ab eis reportata animabit eum ad certamen cum robustioribus ineundum. Si autem pœnitens sit magno & feruenti animo: præstat incipere, & primũ aggredi vitium prædominans, quod est quasi ceterorum dux; & à quo maius ille accipit detrimentum: nam eo deuictò, reliqua succumbent, eum in modum quo amputato capite Goliath & ducis Holofernis, fugerunt Philistæi & Assyrij, victos se reputantes. Et hoc est caput serpentis contereccin quo rotam suam vim & fortitudinem ille repositam habet. Sed quoniam draco septem habet capita, vitia scilicet capitalia, quæ reliquorum sunt capita: obseruet prudens Confessarius: quodnam illorum potissimũ capitis vices obeat. In

d Eccl. 10.1

4

a Ioan. 7. 23

b Mar. 8. 24

c Dent. 7. 22.

quibusdam enim prædominatur gula, in alijs ira, in alijs auaritia aut superbia; & in illud, quod tale esse deprehenderit, omne suum studium & industriam dirigit.

Quod de vitijs diximus, est etiam de remedijs adhibendis intelligendum: non enim omnia simul, sed vnum post alterum, & sensim applicanda sunt: & ordinariè à facilioribus & leuioribus inchoandum: licet medici, qui sirupos præmittunt, disponentes ad vehementiorem purgationem. Nam ordinariè non esset prudentiæ, deditum vitio gulæ, & assuetum multa ac delicatoria comedere: velle statim vno quasi ictu curare feueris ieiunijs in pane & aqua; sed paulatim aliquid est adimendum in quantitate & qualitate ciborum; adhibita mortificatione in eo quod minus est: vt inde ad maiora progrediatur, nisi fortè aliquis ira esset feruens, vt vehemèti Dei impulsu in eo gradu abstinentiæ auspiceretur, in quo alij sistunt. Quod euenire solet in multis rebus ijs qui religiosum statum aggrediuntur: in quo cernuntur repentinæ mutationes valde stupende, ordinariè tamen non est ab vno extremo ad alterum statim transiendum, sed per medium progrediendo per suos gradus in applicandis remedijs, quæ vitijs prauisq; propensionibus aduersentur. Nam quemadmodum ars medica, frigida curat calidis, & calida frigidis: ita (ait S. Gregorius) vitia curanda sunt actibus virtutum contrariarum. Et S. Basilius docet superbo, & inanis gloriæ cupido commendanda sunt exercitia humilitatis & abiectæ; garrulo, vt curam gerat silentij; multum temporis somno tribuenti, amor & studium vigiliæ; otioso, vt studeat sese bene occupare; voraci, vt aliquantum abstineat; murmuranti, vt linguam contineat, & colloquia vitet, quæ murmurandi præbent occasionem. Et his omnibus aliquid particulare est præscribendum: in qua per dies aliquot mortificationem suam exerceant: & postea maius quid imponendum, donec plenam obtineant victoriam.

Homil. 32.
in Euang.
Regul. 51.
Lusitorum:

6

DILIGENTER tamen est aduertendum: ne curatio ipsa tantum sit in superficie, & merè externa; sed vt securis ad radicem ponatur, quæ semper est interiùs: ideoque applicanda sunt remedia pro mortificatione passionum internarum; & præcipuè quatuor, quæ cæterarum sunt veluti diæces, quas Boëtius vocat *amorem* hinc desiderium, *timorem*, *gaudium* & *tristitiam*: quando versantur inordinatè circa res huius vitæ prosperas vel aduersas. Parum enim prodest exteriora remouere, si interni affectus effrenes maneant; & exiguus erit fructus, si castigetur, valdeque coarctetur corpus: si spiritus maneat integer, nec sese contineat. Si vis videre (ait Sanctus Bernardus) qualis tua sit conuersatio & quam sit verè solida, vide quid diligas, quid metuas; vnde gaudeas, aut contristeris: inde enim id facile d. prehendes. Si Patrem aut matrem, vxorem aut filios nimium dilis.

Lib. de, Con
sol ad finem
S. Thomas 2
2. q. 26. a. 4.

Serm. 2 de
Quadrages.

gas: non es dignus Christi discipulus: donec istum amorem commutes in odium sanctum: ita mortificando excessum illum, vt diligas Deum præ omni creatura: si plus homines times; quàm Deum; aut temporalium bonorum iacturam, quàm æternorum: procul es à sanctitate: nisi timorem istum mortifices, & conuertas in timorem solius Dei, & offensionum eius, ac malorum æternorum, quæ propter eas tibi euenire possunt: & hunc timorem præferas cuiusque alteri rei alicuius temporalis. Hoc intendebat Saluator noster, cum suos discipulos monebat, vt abnegarent semetipsos: cum enim præcipuum in homine sint ipsa eius interiora: seipsum abnegare, est internos affectus ita abnegare, vt rectè illos ordinatos habeat. Cumque proprium iudicium & propria voluntas sint quasi duces internarum omnium inordinationum; & operum, quæ exterius erumpunt, & quæ maximè curationem retardant, & ijs quæ medicus præscribit resistunt: contra hos inquam applicanda sunt efficaciora antidota eû in modû, quo illa explicuimus præcedenti tomo de Religiosis.

H v i c tamen documento accedere debet prudentia, quæ expectetur oportunitas hæc remedia applicandi. Sæpè enim passio & effectus aded est cæcus & vehemens, vt infirmus non sit dispositus ad curationem: ac proinde, si tunc remedium applicaretur: aut vtile non esset, aut maius fortè detrimentum adferret. Quare expedit, rem differre, donec illa furia mitigetur, & cordis tranquillitas sequatur. Quamuis enim videatur curatio differri, & infirmus diu permitti, in suis peccatis, aut imperfectionibus hære: id tamen nec imprudentiæ nec repiditati est tribuendum: cum non ex pigritia differatur; sed vt tunc applicetur, cum bonus exitus speratur. decem menses distulit Deus reprehensionem, & curationem Dauidis, cum ceciderat in adulterium: quam postea applicuit d per *Nathan* prophetam, ita oportunè, vt in momento sese dederit, & peccati sui vehementer pœnituerit. Quem si statim in initio reprehēdisset, ille ob cæcam passionem, qua tenebatur, fortè resistisset. Cumque medici corporis hoc seruent in medendis suis infirmis: securè possunt etiam spirituales oportunitatem expectare in qua suam applicent medicinam. Nam (vt ait *S. Gregorius*) si immaturè quis dederit: dubium non est, quin sit causa periculi res salutis.

E x q u o fit, vt Confessarij diuturna patientia & longanimitate opus habeant ad has curationes adhibendas; ita vt nõ defatigentur expectates oportunitatē, eademq; remedia repetentes, aut noua alia applicantes, quamuis exiguum aduertant fructum suorum laborum. Patientiā enim longaq; spe etiam res valdè difficiles obtinentur. Sicut Scriptura Diuina de Romanis dicit, quod e possederunt omnem locum consilio suo, & patientia.

Tract. 5. 6.

7.

7

d 2. Reg. 12

lib 7. Epist.

110.

clib. 1. Ma

chab. c. 8. 3.

f Luc. 13. 7.

quia non remittebant studia & conatus suos, cum aliquid aggrediebantur, etiam cum exitus essent aduersi. Sed ad nostrum institutum facit parabola Domini dicentis ad cultorē vineæ suæ: *Ecce anni tres sunt, ex quo vno quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio: succide ergo illam: sed cultor ille respondit: dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiam circa illam & mittam stercore: & siquidem fecerit fructum, sin autem, in futurum succides eam.* Quod enim aliud hæc parabola significat; quàm, ne qui animarum curam gerunt, defatigentur expectantes vnum, duos & tres annos; etiam si aduertant labori suo optatum fructum non respondere. Quod si Diuina iustitia indicia dederit, quasi velit eos punire ac deferere; ipsi Confessarii agere debent pios intercessores, seseque offerre ad iteranda remedia, & alia efficaciora addenda, opâtes, ne ficulnea illis, ipsorum curæ commissa, omni ino pereat. fieri enim potest, vt quæ per triennium non protulit fructus: in quarto anno proferat copiosos; & reseruetur, vt tandem pueniat in cælum. Nec absque mysterio non dictum est ab illo cultore: non protulerit fructum quarto hoc anno succides eam; sed dixit: *mittam stercore, non præscribens certum aliquod tempus.* Pius enim Confessarius neque debet ipse defatigari, neque tempus Diuinæ misericordie & multò minùs eius iustitiæ præscribere: neque imitari, Presbyteros Bethulæ, qui imprudenter (vt eis obiecit casta Iudith) certum tempus Diuine misericordie assignarunt, dicentes: *quinque dies expectemus à Domino misericordiam: si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium: tradamur in manus hostium: quibus dixit Iudith: huiusmodi vos tempus conserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituisistis ei. Non est iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram excitet.* Non enim est seruorum diem præscribere Domino suo, sed ipsius Domini, seruis. Et quamdiu ille eum non præscribit: debent illi magnam habere de Domini misericordia fiduciam, sicut ipsemet Saluator nunquam destitit curare Iudam, quamdiu in eius manibus

g Iudith.
7. 23.

h c. 8. 13.

(. .)